

2.11.2005

KESKUSJÄRJESTÖJEN SUOSITUS JA KANNANOTTO TYÖPAIKOILLA TAPAHTUVAN OPPIMISEN EDISTÄMISEKSI

Allekirjoittaneet työmarkkinakeskusjärjestöt allekirjoittivat 20.1.1998 suosituksen ja kannanoton koulutuksen ja työelämän lähentämiseksi. Suosituksen ja kannanoton taustana oli kansainvälisen kilpailun kiristyminen sekä työpaikoilla tapahtuvan oppimisen merkittävä kasvu. Samaan aikaan tämän suosituksen ja kannanoton kanssa laadittiin yhteistyössä valtiovallan kanssa yhteinen kaikkien kolmen osapuolen suositus nuorten työssäoppimisesta.

Suosituksen allekirjoittamisen jälkeen työssäoppiminen on laajentunut merkittävästi, kun kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin on liitetty vähintään 20 opintoviikkoa työssäoppimista. Allekirjoittaneiden järjestöjen ja niiden jäsenliittojen myötävaikutuksella työssäoppiminen on vakiintunut käytännön toiminnaksi ja joistakin ongelmakohtista huolimatta osapuolten kokemukset ovat olleet varsin myönteisiä.

Elinkeinorakenteen ja ammattitaitovaatimusten nopeat muutokset vaativat vielä nykyistäkin tiiviimpää koulutuksen ja työelämän yhteyttä. Myös Euroopan Unionissa on käynnissä ammatillisen koulutuksen voimakas kehittäminen (ns. Kööpenhamina-prosessi), johon allekirjoittaneet järjestöt osallistuvat aktiivisesti. Tämä kehitys tulee vaikuttamaan Suomen ammatilliseen koulutukseen.

Ammatillisiin perustutkintoihin liitetään viimeistään 1.8.2006 alkavasta koulutuksesta lähtien ammattiosaamisen näytöt. Jatkossa opiskelijat näyttävät osaamisensa aidoissa työelämän tilanteissa yleensä useamman kerran koulutuksensa aikana. Uudistus lisää työelämän vastuuta opiskelijoiden ohjauksesta ja arvioinnista.

Keskusjärjestöjen suositus liittojen toimenpiteiksi

Edellä olevan perusteella keskusjärjestöt toteavat suosituksen ja kannanoton olevan ajankohtaisen. Useilla toimialoilla on osana työehtosopimuksia sovittu työssäoppimisen ja työharjoittelun järjestämisestä. Keskusjärjestöt suosittelevat niitä jäsenliittoja, jotka eivät ole sopineet työpaikalla tapahtuvan oppimisen järjestämisestä mitään, arvioimaan toimialansa edellytyksiä työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämiseen sekä sopimaan tätä edistävästä toimista.

Allekirjoittaneet järjestöt uudistavat vuoden 1998 suosituksen keskeisiltä osiltaan. Ote keskusjärjestöjen suosituksesta ammatillisen koulutuksen työharjoittelun edistämiseksi sekä kannanotto työssäoppimisen järjestämiseksi lainsäädäntöä kehittämällä 20.1.1998:

2.11.2005

”3. Liittojen toimenpiteet työ- ja oppisopimussuhteissa toteutettavan harjoittelun osalta.

Keskusjärjestöt kehottavat jäsenliittoja selvittämään alansa työpaikkakoulutuksen tarvetta ja sopimaan jo kuluvan sopimuskauden aikana, sitä mukaa kun alan koulutuksen opetussuunnitelmien uudistaminen edellyttää, järjestelyistä, joilla tuetaan työharjoittelun sekä koulutuksenaikaisen tai -jälkeisen työkokemuksen hankkimista.

Koska samaan ammatilliseen koulutukseen liittyvää harjoittelua voidaan toteuttaa myös eri sopimusaloilla, keskusjärjestöt suosittelevat yhdenmukaisemman käytännön aikaansaamiseksi, että alakohtaisissa työehtosopimuksissa sovitaan työsuhteisten harjoittelijoiden asemasta yrityksissä jäljempänä olevalla tavalla sekä noudattaen mahdollisissa alakohtaisissa harjoittelijoiden ja oppisopimusoppilaiden palkkaryhmittelyissä liitteessä 1 olevaa ryhmittelyä.

Sovittaessa työsuhteisten harjoittelijoiden palkoista tulee ottaa huomioon harjoittelutyön arvo, harjoittelun luonne, harjoittelun edellyttämä ohjaustarve sekä toisaalta se, että ilman työsuhdetta toteutettavat työssäoppimisjaksot suoritetaan korvauksetta.

Järjestöt toteavat, ettei koulutuksen edellyttämän työssäoppimisen järjestämisellä, harjoittelulla tai työkokemuksen hankkimisella korvata yrityksen henkilöstöä. Niillä ei myöskään ole tarkoitus vaikuttaa yrityksen palveluksessa olevan henkilöstön työsuhteisiin. Nämä on tarpeellista paikallisesti yhteisesti todeta, joko ennen työssäoppimisjaksojen tai työharjoittelun järjestämistä taikka yhteistoimintalain tarkoittaman koulutus- ja henkilöstösuunnitelman käsittelyn yhteydessä.

Edellä olevaan liittyen järjestöt katsovat, että työsopimuslain ja voimassa olevien sopimusten työvoiman vähentämistä, lisätyön tarjoamisvelvollisuutta tai takaisinottoa koskevat määräykset eivät ole esteenä edellä mainittujen harjoittelupaikkojen tarjoamiselle, sikäli kun edellä olevaa menettelytapaa on noudatettu.

Allekirjoittaneet suosittelevat, että kahdessa edellisessä kappaleessa olevat kannanotot sisällytetään osaksi alakohtaisia työehtosopimuksia.”

Ammattiosaamisen näytöt

Nyt uudistetun suosituksen ja kannanoton mukaisella toiminnalla tulee tukea myös ammattiosaamisen näyttöjen käyttöön ottamista siten, että ammatillisen koulutuksen ja työelämän lähentyminen ja ammattiosaamisen laadullinen varmistuminen kehittyy. Kun oppilaitoksille on mahdollisuus yhteistyössä yritysten kanssa järjestää ilman työsuhdetta työssäoppimista niiden ja yritysten välillä tehtävän sopimuksen pohjalta, voidaan tähän toimintaan liittää yrityksen käytännön mahdollisuuksien puitteissa myös näytöt. Tähän

2.11.2005

tulee kytkeä jo työssäoppimisen ja harjoittelun osalta tarpeellinen asianmukainen ohjaus ja opastus yrityksessä.

Järjestöt toteavat, että avoin ja luonteva yhteistoiminta työpaikoilla on tärkeässä asemassa koulutuksen ja työssäoppimisen sekä ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisessa. Työssäoppimisen onnistumisen kannalta on keskeistä, että koko työyhteisöllä on osaamista ja tietoa työssäoppimisesta ja näytöistä.

Oppilaitosten ja yritysten välinen tiivis yhteistyö on edellytys työpaikalla tapahtuvan oppimisen onnistuneessa toteuttamisessa. Yhteistyötä on syytä syventää entisestään opiskelijoiden ohjauksen ja arvioinnin tukemiseksi työpaikoilla sekä työelämän edustajien kouluttamiseksi näihin tehtäviin. Koulutuksen järjestäjät tulevat lisäksi asettamaan toimielimet valvomaan ja ohjaamaan ammattiosaamisen näyttöjä koskevaa toimintaa. Järjestöt toteavat, että toimielimet voivat osaltaan merkittävästi myötävaikuttaa ammattiosaamisen näyttöjen joustavaan käyttöönottoon yrityksissä. Siksi allekirjoittaneet pitävät tärkeänä, että toimielinten toiminta ja perehdyttäminen organisoidaan niin, että työelämän osapuolilla on mahdollisuus osallistua toimielinten työskentelyyn.

Osapuolet tulevat seuraamaan tämän suosituksen ja kannanoton käytännön toteutumista mukaan lukien työturvallisuuteen liittyvät kysymykset.

Elinkeinoelämän keskusliitto

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

AKAVA ry